

6.) da se razgovarjajo o prirokih, kateri bi v skladnost spravili, kar se največ more, domače z učilničnim odgojevanjem;

7.) da se posvetujejo o prirokih, s katerimi bi se razprostranile učilnice in učilništvo po tistem okraji, posebno s katerimi bi se uvedli uki v daljše izobraženje in uvedle nižje strokovne učilnice z ozirom na potrebe tistega okraja;

8.) da pretresavajo priroke k daljši omiki učiteljev v njih znanji, zlasti uredbo okrajnih učiteljskih knjižnic.

Nameri učiteljskega daljšega izobraževanja ustrezajo v okrajnih skupščinah še posebno prepodavanja znanstvene ali pedagogične vsebine, razkazavanje praktičnega učenja v določenih učnih stvareh in razstave učil.

(Dalje.)

Zmes.

XV.

G. urednik! Ker vem, da se pečate tudi s svetovno politiko, tedaj Vam je gotovo znano, kako neusmiljeno mesarijo bokserji na Kitajskem misijonarje in katolike. Dolgo je morala tleti iskra, mnogo so morali zakriviti razni misijonarji, kotoliški in protestantovski, mešajoč se v privatne zadeve Kitajcev, da je bruhnil ustanek s tako elementarno silo kar čez noč. Seve, da je tudi grabežljiva politika evropskih velesil mnogo pripomogla, da so jeli Kitajci sovražiti vse Evropejce, zlasti pa Nemce, ki v vse vtikajo svoj nos.

Naši Koblarji so tudi pravi pravcati bokserji, ki v svojem fanatizmu, pravše „pijanem deliriju“ napadajo vsakega, ki ne trobi v njihov rog. Zadnjič je dobil pa tovariš Ivan Lapajne v „Slovenču“ spominčico, katere odlomek se glasi: „Tudi krško mesto ima v svoji sredini srce, ki bije zanj (za dr. Tavčarja) od zore do mraka, od mraka do dne in sicer globoko in široko srce. To srce nosi v prsih mož, o katerem se govori, da rad dela, pa tudi rad zasluži; mož, ki pazno motri slovenski svet in točno presoja, kakšne bukvice bi se najložje prodale med njim; mož, ki je res spisal že mnogo površnega, ki se pa lahko ponaša, da tako zmešanega in netočnega pisanja, kot je dobro plačano, o kreditnih razmerah med kmeti na Kranjskem“, ki je je lani priobčilo nemško „društvo za socialno politiko“, še ni bilo v knjigah tega društva. Zove se Ivan Lapajne...“ Ali ni to ostuden napad na vrlega, zaslužnega in delavnega slovenskega šolnika? Seve, mnogo duhovnikov pase celi dan lenobo; ako pa že kaj delajo, puste si vsaki pobožni zdihljaj pošteno plačati. Ali nič ne vidite pezdiranja v svojem očesu?

Statistika o dohodkih škofov je sila razburila A. Koblarja, ki piše v svojem trobilu: „Mi le toliko povemo za danes, da ljubljanski knezoškof dr. Jeglič jako skromno živi in veliko žrtvuje za narod. „Stradajoči“ učitelji pa žive večkrat zelo potratno in razni Engelberti desetkrat toliko litrov spravijo pod streho kakor marsikateri škof. Včasih jim napravijo litri „Zmes“ v glavi in potem pišejo v „Učit. Tov.“ Koblar, ko mislijo na Gregorčiča in druge. Ubogi dijaki, ko ta „zmes“ pride v šolo!“ Kdo za Boga je kdaj trdil, kako dr. Jeglič živi in kam spravi svoje dohodke, katerih ima 52.000 glđ. ne pa kron. Kako pa duhovniki žive, imamo nebroj dokazov. Le pogledjte jih, kako se rdeči kakor kuhani raki guncajo iz farovža po

mastnih pojedinah; nekteri ne najdejo celo v vozu ravnotežja, če tudi jim sv. Urh priskoči na pomoč.

Tudi „Soča“ prinaša iz gorskih krajev zanimiv slučaj: „Naš vikar je igravec na karte prve vrste; po zimi so igrali po cele večere, in celo do četrte ure v jutro „evik“, in to v njegovi hiši. — Potem pa je šel maševat. — Primerilo se je, da je mazilil bolnika s svetim oljem, ali je bil pri tem svetem opravilu tako pijan, da je komaj vzdrževal ravnotežje; gugal se je semtertje kakor trsje v vetru. Sicer pa hoče imeti povsod zadnjo besedo in v vsako reč utika svoj „žegnani“ nos.“

Drugi slučaj blizu Gorice. „Teden dni je menda od tega, kar je šel neki gospod nunc v injen, in ne malo, v spovednico, spovedovat mlade deklice. Opravil je spoved vseh kar najhitreje, nekaj minut je trajalo, in zapustil je cerkev, ker se mu je mudilo — k litru. G. Koblar, ali sta ta dva brata tudi „liter-rata?“

V Gorici imajo tudi „črnega kusa“, od katerega izvira mnogo hujskarij. Na učiteljsku je ruval tudi proti „Učit. Tovarišu“, agitujoč za „Slov. Učitelja“ ter je baje svoj namen tudi dosegel. In taki ljudje naj vzgojujejo našemu narodu — učiteljstvo?

Poučljiv je za nas tudi napad na nadučitelja iz Ribnega v „Slovenču“ od 3. t. m.: „Ali ni nikogar, ki bi zabranil, da ne bodo ljudje, ki so plačani za ljudske vzgojitelje, v največje pohujšanje poštenih staršev in ogromne večine, kar očitno se ponašali z ljudstvu najpogubnejšimi načeli“. In ta najpogubnejša načela so načela narodno-napredne stranke. Radovedni smo, ali bodo v dežel. šol. svetu razumeli ta nežni „Slovenčev“ migljaj in vpeljali inkvizicijo proti narodno-naprednemu učiteljstvu. V Avstriji je vse mogoče, saj staršem odpeljavajo celo otroke in jih poskrijejo po samostanih. Ubogi starši kljub vsemu potezanju na merodajnih mestih ne dobe več svojih otrok nazaj. Vor den Klosterpforten hört die Weltmacht auf! Ali tak rop dovoljuje tudi katoliška morala??

Prof. Zidanšek se je oglasil na našo zadnjo opazko o njegovem „Jeruzal. romanju“ zdaj v „Slov. Gospodarju“, katero jemljemo lojalno na znanje in se glasi: „Omenjena časnika („Učit. Tov.“ in „Sl. N.“) trdita, da sem jaz z navedenimi besedami hotel pokazati svoje sovraštvo do lepih šolskih poslopij in potem posredno seveda tudi do šole sploh. Temu nasproti javljam kot avtentičen tolmač svojih besed in spisov, da z zgorajšnim citatom nisem hotel in nisem mogel pokazati svojega sovraštva do lepih šolskih poslopij, ker takega sovraštva ne poznam, temveč rad gledam lepe šolske stavbe in jih iz celega srca privoščim učiteljem in učencem. Vsakdo, ki me pozna, tudi vé, da sem jaz prijatelj mladine in šole, nikakor pa sovražnik, in da sem navdušen prijatelj in zagovornik vseh krščansko in narodno mislečih učiteljev.“ No, krščanski smo vsi, samo klerikalni ne. Ker prof. Zidanšek avtentično tolmači svoje besede drugače, kakor bi jih vsakdo tolmačil na prvi hip, ne rečemo nič o njem, pač pa izjavimo, da smo že iz več duhovniških ust slišali, da so šolska poslopja prelepa in predraga, ki bodo kmeta uničila. Faktum je in ostane, da se enake besede rabijo v sovražnem smislu do šole.

Pred „Zaveznim“ zborovanjem v Mariboru je že velik strah. Okrajno glavarstvo ne pusti svirati vojaške godbe. Za komentar temu ne bode odveč, ako doslovno navedemo odlomek iz poročila dež. šol. sveta v Gradcu o regulaciji učit. plač in o učiteljih. Glasi se: „Es ist eine nicht zu leugnende erfreuliche Thatsache, dass sich

die älteren Lehrer mit den Bezügen, die ihnen auf Grund des citierten Gehalts-Regulierungsgesetzes zugesprochen wurden, vollauf befriedigt fühlen. Die Lehrerschaft hingegen, die zum Theile auch socialdemokratischen Tendenzen huldigt, glaubt in Verkennung der Würde ihres Standes und ihrer Berufspflichten noch immer auf ihren extravaganten Forderungen, denen in ihrem Organe in ganz ungebührlicher Form Ausdruck gegeben wird, beharren zu müssen. Der k. k. Landesschulrath ist bereits in die Lage gekommen, einzelnen solchen Lehrern gegenüber, die durch ihr agitatorisches Auftreten auch ihr eigenes Ansehen gefährdeten, von seiner Disciplinargewalt Gebrauch zu machen, und wird dieser bedauerlichen Richtung, die bisher allerdings nur einen kleinen Theil der steiermärkischen Lehrerschaft ergriffen hat, auch in Hinkunft seine Aufmerksamkeit widmen.* Kako izgleda disciplinarna moč, to je bridko okusil tovariš Oker. Deželni šolski svet stajerski naj bode prepričan, da učiteljstvo ne odneha od svojih tirjatev, da bode imelo dohodke kakor državni uradniki najnižjih vrst, če tudi te tirjatve tisočkrat imenujejo „extravagantne“.

Tovariš Horvatek, o čegar imenu stresa vsakega klerikalca, je bil tretjokrat pri uradni konferenci izvoljen učiteljskim zastopnikom v okr. šolski svet. Dvakrat ni bil potrjen, do tretjega gre rado. Kaj pa potem?

G. urednik! Po besedah Koblarja je „Učit. Tov.“ surov list, po besedah Jakliča pa neumen, slov. učiteljstvo pa je ž njim popolnoma zadovoljno. Da ste mi zdravi!

Rešetar.

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Notranjskega. Ni dolgo tega, kar je priobčil „Učit. Tovariš“ odlok c. kr. dež. šol. sveta, v katerem je jasno razvidno, da je edini Gospodar v šoli učitelj, torej drugi faktorji pri tej stvari nimajo nobene veljave. Ker smo mislili, da bode to „črno na belem“ zadostovalo, da izpametuje vsakega učitelja-voditelja, da bodi šola to, kar mora biti, namreč edino namenjena za to, kar je, za vzgojo mladine, smo se jako motili. V polpreteklem času je sklicala stranka pristnih prijateljev enorazrednic in raznih bratovščin svoj otrobovezni shod v Rovte. Ker poznamo Rovtarjev „sree in obisti“, dobro vemo, da je ta shod nanje vplival toliko, kakor lanski sneg, bi ga skoraj ne omenjali. Vendar ga omenjamo. Sam Stvarnik je posegel vmes, ter razgnal ta „kramarski“ shod z deževnim bičem, ker ni hotel da bi se ljudstvo pohujševalo in mučilo z vedno enakimi otrobi, a usmilil se jih je šol. vodja ter jim odprl duri svojega svetišča. Odpustili tega g. vodju ne bodemo izlepa, zakaj on je oskrnil s tem oni sveti kraj, katerega mu je izročilo rovtarsko ljudstvo v srečo svojo, da blaži in vzgaja v njem nežno mladino.

Ako so hoteli imeti ti „ljudski osrečevalci“ že shod med štirimi stenami, zakaj ga niso sklicali in nadaljevali v cerkvi, saj so cerkve v najnovejšem času postale po nekaterih krajih prostori, kjer poučujejo blagoslovljeni učitelji naše ljudstvo v višji politiki.

Kar je cerkev duhovščini, namreč pravi duhovščini, to bodi nam učiteljem šola. Zaprimo duri vsaki politični stranki, tej ali oni in naša parola bodi — zamera „gor ali dol“ — šola je svetišče, a ne „občinski pašnik“.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev.

Delegat so dosedaj prijavila ta-le društva:

I. Krško učiteljsko društvo: 1. gđc. Katica Pavčič, učiteljica — Dobrinj. 2. g. Ivan Mahulja, nadučitelj — Dobrinj.

II. Društvo učiteljev in šolskih prijateljev ljubljanske okolice: 3. Jos. Gregorin, učitelj — Črnuče. (Še en delegat se prijavi pozneje.)

III. Radovljjsko učiteljsko društvo: 4. gđc. Marija Hacin, učiteljica — Dobrava pri Kropi. 5. g. Ljudevit Stiasny, učitelj — Radovljica. 6. g. Val. Zavrl, nadučitelj — Begunje. 7. g. Jos. Ažman, nadučitelj — Breznica.

IV. Učiteljsko društvo za goriški okraj: 8. gđc. Ida Vevgna, učiteljica — Renče. 9. gđc. Kristina Doljak, učiteljica — Solkan. 10. g. Eduard Prinčič, nadučitelj — Pevma. 11. g. Ant. Bajc, nadučitelj — Renče. 12. g. Janko Vodopivec, nadučitelj — Kamnje, 13. Franc Križman, učitelj, — Levpa.

V. Slovensko učiteljsko društvo za koperski okraj: 14. g. Franc Orel, učitelj — Korte. 15. g. Ant. Maslo, učitelj — Črnotiče.

VI. Savinsko učiteljsko društvo: 16. g. Franc Pečovnik, nadučitelj — St. Jurij ob Taboru. 17. g. Val. Jarc, nadučitelj — Braslovče.

VII. Učiteljsko društvo za ptujski okraj: 18. g. Franc Meško, nadučitelj — Selo. 18. g. Ant. Brumen, učitelj — Sv. Vid. 20. g. Ivan Fras, učitelj — Sv. Vid. 21. g. Jos. Kitek, učitelj — Sv. Vid.

VIII. Učiteljsko društvo za konjski okraj: 22. g. Ludovik Černej, učitelj — Čadram. 23. Lovro Serajnik, nadučitelj Prihova.

IX. Pedagoško društvo v Krškem: 24. g. Ivan Lapajne, ravnatelj — Krško. 25. g. Jos. Cizel, meščanski učitelj — Krško. 26. g. Ivan Rupnik, nadučitelj — Leskovec. 27. g. Florijan Rozman, učitelj — Krško. 28. g. Franc Lunder, nadučitelj — Raka. 29. gospa Franja Lunder, učiteljica — Raka. 30. gđc. Avgusta Kolnik, učiteljica — Radeče. 31. gđc. Pavla Rus, učiteljica — Vel. Dolina.

X. Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj: 32. gđc. Marija Božič, učiteljica — Dramlje. 33. g. Jos. Čulek, učitelj — Sv. Jurij ob južni železnici. 34. g. Ivan Logar, učitelj — Zidan most, 35. g. Rajko Vrečer, učitelj — Sv. Peter v Sav. dolini.

XI. Ljubljansko učiteljsko društvo: 36. g. Jakob Furlan, učitelj — Ljubljana. 37. g. Janko Likar, učitelj — Ljubljana.

XII. Brežiško-sevniško učiteljsko društvo: 38. g. Blaž Tominc, nadučitelj — Globoko. 39. g. Mavro Tramšek, nadučitelj — Sromlje. 40. g. Jos. Tratar, učitelj Dobova.

XIII. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj: 41. gđc. Janja Miklavčič, učiteljica — Kranj. 42. g. Franc Luznar, nadučitelj — Primskovo pri Kranju.

XIV. Učiteljsko društvo za logaški okraj: 43. gđc. Marica Benedek, učiteljica — Rovte. 44. g. Jos. Benedek, nadučitelj — Planina. 45. g. Peter Repič, nadučitelj — Unec. 46. g. Lovro Perko, učitelj — Gor. Logatec. 47. g. Ivan Šega, učitelj — Dol. Logatec.

XV. Učiteljsko društvo za mariborsko okolico: 48. g. Konrad Mejovšek, nadučitelj — Reka pri Hočah. 49. g. Avgust Požegar, nadučitelj — Zatične ves pri Mariboru. 50. g. Ivan Čepe, učitelj — Kamnica pri Mariboru. 51. Ant. Godec, učitelj — Lembach.

XVI. Učiteljsko društvo kotara Volosko: 52. g. Niko Pajalič, učitelj — Berzec, zamjenik Vinko Puharič, učitelj — Lipa. 53. g. Marija Haidin-